

Patrice Bonnaffé

Nanun koulun 4 A-luokan oppilaiden akvaariopalloja. Työpajan ohjaajana Pèpinières taiteilija Chan Vi.

Eurooppalaisen taiteen taimitarha

Pèpinières européennes pour jeunes artistes -organisaatio on yli 16 vuoden ajan tukenut nuorten taiteilijoiden liikkuvuutta. Organisaatio näkee taiteellisen toiminnan universaalina kohtaamisen välineenä sekä Euroopan laajana taiteellisen ilmaisun ja kulttuurivaihdon kenttänä. Nuoret ovat erityisen herkkiä sosiaaliselle ympäristölle. Nuoret taiteilijat, joille luodaan mahdollisuus toteuttaa uusia projekteja, kehittävät dynaamisesti tulevaisuuden taiteellista ilmaisua. Pèpinières européennes pour jeunes artistes -organisaation pääasialliset tavoitteet ovat eri kulttuureista lähtöisin olevien taiteilijoiden liikkuvuuden edistäminen, nuorten taiteilijoiden tukeminen eurooppalaisella ja kansainvälisellä taidekentällä, taiteilijoiden teosten tunnetuksi tekeminen eurooppalaisissa kulttuuritapahtumissa ja mediassa, sekä yhteistyön vahvistaminen uusien jäsenvaltioiden suuntaan.

Ohjelmat tuovat esiin taiteilijasukupolven, jolle on ominaista avoimuus ja jonka työskentelyä leimaa todellinen kiinnostus toisiin sekä vuorovaikutus yleisön kanssa. Uudenlaiset sosiaaliset, taloudelliset ja maantieteelliset yhteydet luovat inspiroivan pohjan lukuisille projekteille. Niiden myötä syntyy yllättäviäkin, merkityksellisiä ja tunteilla ladattuja yhdistelmiä, kun uusia vuorovaikutusmuotoja kehitetään.

Esimerkiksi taiteen liikkuvuutta edistänyt *map^{XXL}* -projekti (kohtaaminen ja yhteinen luova työskentely) yhdistää yli 150 yhteistyökumppania 27 maasta (Itävalta, Belgia, Bulgaria, Kypros, Tšekki, Viro, Suomi, Ranska, Saksa, Iso-Britannia, Kreikka, Unkari, Irlanti, Italia, Luxemburg, Liettua, Malta, Puola, Portugali, Romania, Serbia, Slovakia, Slovenia, Espanja, Ruotsi, Hollanti ja Quebec/Kanada). Se mahdollistaa noin 100 taiteilijan

työskentelyn ammattimaisesti sekä antaa taiteilijoille mahdollisuuden vertailla kokemuksiaan. Levityskanavien laajuuden ansiosta taiteilijat pääsevät kohtaamaan uusia eurooppalaisia yleisöjä. Esimerkiksi viimeisimpään *map* -ohjelmaan (2001–2004) linkittyneet tapahtumat houkuttelivat yli 77 000 katsojaa. *Open art* -ohjelma rohkaisee kulttuurivaihtoa ja -tuotantoa. Myös *Artshare* -ohjelma keskittyy sosiaalisiin sisältöihin. Siinä perinteisten taiteen esittelypaikkojen sijasta taiteilijat liikkuvat epätavallisilla ja tuntemattomilla alueilla kohdatakse ihmisiä heidän omissa ympäristöissään, esimerkiksi köyhissä lähiöissä, syrjäisillä maaseuduilla, sosiaalisesti rikkonaisilla kaupunkialueilla, sairaaloissa ja vankeiloissa. Näissä ympäristöissä taiteilijat ovat kehittäneet älykkäitä ja luovia lähestymistapoja, hahmotelleet uudenlaisen taiteellisen mukanaolon tapoja sekä rakentaneet suhteiden verkostoja, jotka takaavat toiminnan jatkumisen myös taiteellisen projektin päättymisen jälkeen. *Okuparte* on ohjelma, jossa taiteilijat valtaavat hylättyjä kaupallisia rakennuksia ja toteuttavat taideprojekteja vuorovaikutuksessa paikallisten asukkaiden kanssa. Taiteilijasta tulee osa paikallista kaupunkiympäristöä.

Pépinières européennes pour jeunes artistes -järjestö on johdattanut yli 650 taiteilijaa kansainväliselle taidekentälle. Enemmistö näistä nuorista tutkii taiteellisen työskentelyn muotoja sekä luo omaehtoisia verkostoja ja uusia näkökulmia. Taiteilijat haluavat kohdata inhimillisen tekijän ja asettaa vapaaehtoisina itsensä alttiiksi ennustamattomalle suhteelle toisiin ihmisiin. Tämä rikastuttaa luovia projekteja ja saa aikaan uusia vuorovaikutusmahdollisuuksia sekä kommunikoimisen muotoja ja tiloja suhteessa yleisöön.

Yhtenä esimerkkinä voi mainita Stephen Skrynkan, joka työskenteli yhdessä Laëtitia Philipponin kanssa *Artists in context* -projektin puitteissa. Taiteilijat toteuttivat *Tunneli*-projektin, interaktiivisen audiovisuaalisen installaation Glasgowissa sijaitsevaan vilkkaaseen maanalaisen jalkankulutunneliin. Tunnelista oli muodostunut vaarallinen kahden vihamielisen naapuriston kohtauspaikka sekä eräänlainen ei-kenenkään alue, johon jokainen sai jättää oman jälkensä. Alunperin taiteilijoilta oli tilattu huonomaineiselle maanalaisen asemalle seinämaalaukset, jonka piti peittää anonyymisti maalatut graffitit ja tagit. Sen sijaan Stephen Skrynka ja Laëtitia Philippon kiinnostuivatkin tunnelista ja sen sosiaalisesta kontekstista ja halusivat tuoda esille näiden jälkien tekijöiden arvon. Taiteilijat etsivät graffitien tekijät, toivat heidät yhteen asemalle ja ehdottivat, että nämä taltioisivat lukemalla, huutamalla tai laulamalla kulkureittinsä. Näiden pohjalta taiteilijat rakensivat kunnostetulle maanalaiselle akustisen ja visuaalisen kävelypolun, monimuotoisen installaation, jonka valo

ja äänielementit syttyivät satunnaisesti ihmisten kävellessä ohi. Projektin myötä graffitien tekijät saivat arvostusta ja uuden ilmaisuvälineen sekä eräänlaista jatkuvuutta.

Jatkumona map^{XXL} -projektille toteutettiin Eurooppalainen taidepolku *Parcours européen de la jeune creation*. Projektissa taiteilijat matkustavat eurooppalaisten suurkaupunkien läpi ja pyrkivät löytämään yhdistävän langan kohtaamiensa yleisöjen välillä. Toinen kiinnostava projekti sekä taiteellisenä prosessina että "toisen" löytämisenä on *Artists in context*. Projekti keskittyy sosiaalisiin todellisuuksiin, joita taiteilijat työstävät kuudesta yhdeksään kuukautta yhteistyössä kulloisenkin sosiaalisen yhteisön kanssa. Nämä ovat taiteilijoille usein vaikeita kokemuksia, joihin liittyy yksinäisyyttä ja vastoinkäymisiä, sillä taiteilijat ovat vieraassa maassa ja kohtaavat erilaisia kulttuurisia näkemyksiä. Ohjelman keskeisiä vaikutuksia ovat itsetuntemuksen ja voimaantumisen lisääntyminen, kun sosiaalisesti eristynyt yleisö etenee taiteilijan viitoittamalla kehityspolulla.

Alexandra Filiatreau'n performanssi on yksi esimerkki tässä ohjelmassa toteutetuista projekteista. Taiteilija työstää teoksissaan identiteetin, monikulttuurisuuden sekä ihmisten vuorovaikutuksen ja suhteiden kysymyksiä. Hän oli residenssissä Prosejacovcissa, Sloveniassa, jonne hän lähti ilman valmiiksi mietittyä projektia aikomuksenaan tutkia paikallista ympäristöä. Taiteellisen työskentelyn lähtökohta muotoutui taiteilijan ja paikallisten olosuhteiden vuorovaikutuksesta. Alexandra Filiatreau halusi tutkia, miten ihmiset luovat ja pitävät yllä sosiaalisia suhteita. Projektissa *Taksi Alaksi* taiteilija tarjosi kolmen kuukauden ajan ilmaisen taksipalvelun slovenialaisille osallistujille/matkustajille. Projekti tarjosi symbolisen keinon taiteilijalle toimia välittäjänä ihmisille heidän päivittäisissä asioissaan sekä tarjota apua liikkumiseen. Taksi oli varustettu kolmella kameralla, jotka taltioivat osallistujien luvalla ranskalaisen taiteilijan ja slovenialaisten matkustajien keskustelut. Keskustelut käytiin sanakirjojen, valmiiksi kirjoitettujen lauseiden ja ruumiinkielen avulla. Jatkuva nauhoitus eri ajokohteiden välillä sisällytettiin keskusteluja sisältäneisiin videoihin. Installaatio, joka sisälsi taksin sisätiloja simuloivan tilan sekä koosteen näistä kuvista, oli esillä Ljubljanan etnografisessa museossa toukokuussa 2007. Näyttely kiertää myös kaupungeissa, joiden halki taiteilija matkusti.

Multimediaitaiteilija Oliver Flexman Iso-Britanniasta vietti kuusi kuukautta Aix-en-Provencessä, jossa hän työskenteli paikallisten asukkaiden ja kuvataiteen opiskelijajärjestö Anonymalin kanssa. Flexmanin taiteellisen

työskentelyn keskeisiä teemoja ovat yhteiskunta ja identiteetti. Taiteilija huomasi, että asukkaiden väliltä puuttui kommunikaatio. Tämä tavallaan heijasti nykyaikaista yhteiskuntaa, jossa vallitsee usko edistyneeseen viestintään, vaikka todellisuudessa ihmisten välinen vuorovaikutus voi olla hyvin rajoittunutta samasta asuinpaikasta huolimatta. Projektin tarkoituksena oli luoda siteitä ihmisten välille, tuoda esiin heidän inhimillisiä puoliaan ja herättää uteliaisuutta ja kiinnostusta toisia kohtaan. Projektissa taiteilija käytti video- ja stillkuvia ihmisten henkilökohtaisista esineistä, jotka kuvattiin paikan päällä näiden kotien ulkopuolella. Ihmisille esitettiin kysymyksiä heille tärkeimmistä esineistä, jotka olivat kuin symboleja omistajistaan. Installaatioon "Citation" liittyi myös videoprojektointi, jossa asukkaat kertoivat esineistä: miksi he olivat valinneet juuri tietyn esineen ja miksi esineet olivat merkityksellisiä. Taiteilija näkee yleisön roolin projektissa eräänlaisena välittäjänä yksilöiden itsensä löytämisessä sekä ihmisten välisten suhteiden uudelleen tutkimisessä. Taiteilijan lähdön jälkeen asukkaiden välinen verkosto säilyi ja opiskelijajärjestö toteutti yhteisössä samantapaisia projekteja.

European forum for emerging creation -tapahtuma kokoaa yhteen taiteilijat ja yhteistyökumppanit. Se tarjoaa maaperän, jossa monimuotoisia taiteellisia projekteja voidaan vapaasti ideoida, hahmotella yhteisiä projekteja sekä kehittää uusia tapoja olla suhteessa yleisöön. Pépinières järjesti kesäkuussa 2007 Romaniassa seminaarin, jossa pohdittiin sitä, miten uusien residenssien säilyvyys voidaan taata ja keskustusten syntymistä tukea. Pariisissa heinäkuussa 2007 järjestetyssä seminaarissa taiteilijat, taiteelliset instituutiot ja poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset yhteistyökumppanit kokoontuivat pohtimaan uusia taiteen ja sosiaalisen todellisuuden kohtaamisen mahdollisuuksia.

Lopuksi muutama sana nuorelle eurooppalaiselle taiteelle omistetusta *art4lux*-tapahtumasta, joka kokosi yhteen taiteilijoita Euroopasta, Kanadasta ja Aasiasta. Kansainvälinen lautakunta valitsi osallistuvat taiteilijat, joiden tuotantoa esiteltiin Luxemburgissa syyskuussa 2007 Neumünster Abbeyssä sekä Casino Luxemburgissa. Art4luxiin osallistui 110 taiteilijaa 27 Euroopan maasta. Tapahtuma antoi mahdollisuuden jakaa kokemuksia sekä synnyttää uusia projekteja, yhteistyöproduktioita ja vuorovaikutuksen muotoja. Nämä nuoret taiteilijat ovat erityisen kiinnostuneita inhimillisestä ympäristöstä ja vuorovaikutussuhteista. He pyrkivät luomaan uudenlaisia muotoja taiteilijan ja yleisön välille samalla kun he tutkivat eurooppalaisen humanismin olemusta ja kehittävät sitä edelleen.

Pépinières-järjestön projektit saavat tukea Euroopan Unionin Kulttuuri- ja koulutusvaliokunnalta. Lisätietoa projektista www.art4eu.net.

Käännös englanti-suomi Teija Lammi